

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקיג

ערב שבת קודש
פרשת וארא
כ"ה בטבת ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בטבת ה'תשע"ב - ג' בשבט ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר המצוות
ו'	כ"ה בטבת	הלי מלוה ולוה פרק ז-ט.	הלי עדות פרק יג.	מליית רלט.
ש"ק	כ"ו בטבת	פרק יג-יב.	פרק יד.	מ"ע קצט. מליית רמ.
א'	כ"ז בטבת	פרק יג-טו.	פרק טו.	מליית רמא. רמב.
ב'	כ"ח בטבת	פרק טז-יח.	פרק טז.	מליית רלה.
ג'	כ"ט בטבת	פרק יט-כא.	פרק יז.	מליית רלו.
ד'	א' בשבט	פרק כב-כד.	פרק יח.	מליית רלו.
ה'	ב' בשבט	פרק כה-כז.	פרק יט.	מ"ע קצח.
ו'	ג' בשבט	הלי טוען ונטען.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כ.	מ"ע רמו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה 72 ד'	לפני הזריחה 120 ד'							
ו', כ"ה בטבת	5.25	4.38	5.47	6.49	9.14	11.52	12.22	5.02.5	5.28
ש"ק, כ"ו בטבת	5.25	4.37	5.47	6.48	9.14	11.52	12.22	5.03.4	5.29
א', כ"ז בטבת	5.25	4.37	5.47	6.48	9.14	11.52	12.22	5.04.3	5.30
ב', כ"ח בטבת	5.24	4.37	5.46	6.47	9.14	11.53	12.23	5.05.2	5.31
ג', כ"ט בטבת	5.24	4.37	5.46	6.47	9.14	11.53	12.23	5.06.2	5.32
ד', א' בשבט	5.24	4.36	5.46	6.47	9.14	11.53	12.23	5.07.1	5.33
ה', ב' בשבט	5.24	4.36	5.45	6.46	9.14	11.53	12.23	5.08.0	5.34
ו', ג' בשבט	5.23	4.36	5.45	6.46	9.14	11.54	12.24	5.09.0	5.35

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
5:45	4:26	5:42	4:40	5:43	4:40	5:41	4:30	4:45	4:45
5:51	4:33	5:48	4:47	5:49	4:47	5:47	4:37	4:51	4:51

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • **עורך:** נחמיה קפלון • **הגהה:** יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

'עבודת פרך' רוחנית במקום שעבוד גשמי

על אף תשובתו של הקב"ה לשאלת משה רבנו "למה הרעות לעם הזה", עדיין יש מקום להוסיף ולשאול שאלה זו • מכיוון שהשעבוד בגלות הכרחי כהכנה לגילויים לעתיד לבוא, אפשר להחליפו בעבודה שהיא אמנם קלה, אך קשה ליישום בדור עקבתא דמשיחא • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ומסיים⁵, שזהו גם הטעם לאריכות גלות האחרון – בתור הכנה לגילויים שלעתיד לבוא, שאז יהיה גילוי פנימיות התורה, טעמי תורה.

ב. והנה, כיוון שהקושיה "למה הרעות גו" נכתבה בתורה, וכל עניין בתורה הוא אמיתי ונצחי, הרי, גם לאחר התירוץ "וארא גו", יש מקום לטענה "למה הרעות".

– כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם (בהתוועדות של חג השבועות)⁶ אודות הקושיה בדרושי חסידות⁷ למה לא קבעו שמחת תורה בחג השבועות להיותו "זמן מתן תורתנו", שכיוון שקושיה זו נכתבה בתורה (תורת החסידות), הרי גם לאחר התירוץ יש עדיין נתינת מקום לומר ששמחת תורה תהיה בחג השבועות.

וההסברה בזה (שגם לאחר התירוץ שיש הכרח בגלות מצרים שבביל ההכנה למתן תורה עדיין יש מקום לקושיה "למה הרעות"):

א. התחלת¹ פרשתנו היא בהמשך לפרשה שלפני כן (פרשת שמות), שסיומה² בקושיית משה רבינו להקב"ה: "למה הרעות לעם הזה, למה זה שלחתי", ובהמשך לזה באה תשובתו של הקב"ה למשה בהתחלת פרשתנו³: "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם וגו' לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגו' וידעתם כי אני הוי'".

וההסברה בתוכן תשובתו של הקב"ה – כמבואר בתורה אור⁴ שהגילוי אל האבות היה רק "בא-ל שדי", ואילו שם הוי' לא נתגלה לאבות, ורק במתן תורה נתחדש גילוי שם הוי', וכדי שיוכל להיות גילוי שם הוי' במתן תורה, הוצרכה להיות ההכנה של גלות מצרים, שזהו עניין "הרעות לעם הזה".

(1) עד סוף סעיף ה נדפס בלקוטי שיחות ח"א עמ' 115 ואילך.

(2) ה, כב.

(3) ו, ב"ז.

(4) פרשתנו נו, סע"א ואילך.

(5) שם, ד. וראה גם שם ר"פ שמות (מט, א).

(6) סה"ש תש"ב ריש עמ' 125.

(7) ראה סה"מ תרפ"ט עמ' 56; תרצ"ו עמ' 41. וש"נ.

ציורים שונים בנקודת ההשכלה¹⁶, סברא לכאן ולסברא לכאן, שאינו יכול להכריע ביניהם, וכדי שיוכל להכריע ביניהם [עלידי כוח הדעת שהוא המכריע¹⁷] יש צורך ביגיעה גדולה ביותר, "אינון דחקין למילה דחוכמתא"¹⁸, שעלידי זה דווקא באים למסקנה האמיתית (כמבואר בחסידות¹⁹).

- הגאון הרגצ'ובי אמר פעם שיום השבת הוא היום הכי קשה אצלו מכל ימי השבוע, כי, בשאר ימי השבוע, כשנעשית אצלו תוקף נביעת השכל ונופלים לו סברות לכאן וסברות לכאן, יש לו עצה להגביל את תוקף נביעת השכל עלידי פעולת הכתיבה, ואז נקל יותר להכריע, מה שאין כן ביום השבת (שלא קיימת עצה זו), צריך להתייגע ביותר עד שיוכל להכריע בין ריבוי הסברות.

ועל־דרך זה מסופר²⁰ אודות אדמו"ר האמצעי שבעת אמירת חסידות היה אומר לפעמים "שא שא",

[אף שבוודאי לא היה צורך להשקיט את הקהל, שכן, בשעה שאדמו"ר האמצעי היה אומר חסידות שרר שקט מוחלט, עד כדי כך, שבין כל הקהל הגדול שהיה נוכח בעת אמירת חסידות לא נשמע אפילו קול שיעול, כיחה וניעה כו' (גם אצל אלה שהיו רגילים להשתעל מצד מצב בריאותם); הקול היחידי שנשמע היה קול המאמר־חסידות, שחדר את כולם ("עס האט אלעמען דורכגענומען"), הן אלה שהבינו את המאמר והן אלה שלא הבינו את המאמר.

- פעם ביקר בליובאוויטש ה"אינספקטאר" הייבנטאל, ועבר סמוך לחצירו של אדמו"ר האמצעי בעת אמירת חסידות, ובראותו את ריבוי האנשים העומדים בשקט מוחלט וללא תנועה כו', התפלא מאוד על היכולת לרתק ("נעמען") אנשים רבים כל כך],

והסביר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שאמירת "שא שא" היתה כדי להשקיט את תוקף נביעת

מבואר בתורה אור⁸ שכל פרטי השיעבוד בגלות מצרים, "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה גו' בפרך"⁹, ישנם גם ברוחניות: "וימררו את חייהם היא התורה כי היא חיינו, בעבודה קשה - דא קושיה, בחומר - דא קליוחומר, ובכל עבודה בשדה - דא ברייתא, ובלבנים - דא ליבון הלכתא"¹⁰.

ולכן, אף שיש הכרח בשיעבוד הגלות בשביל ההכנה למתן־תורה, נשארת הקושיה "למה הרעות", כיוון שיש אפשרות להחליף זה לשיעבוד רוחני בלימוד התורה, ועל־דרך זה בנוגע לאריכות וקושי הגלות האחרון, שאף שיש הכרח בזה בשביל הגילויים שלעתיד־לבוא, מכל־מקום, יכולים להחליף זה בשיעבוד רוחני בלימוד התורה.

ג. ויש להוסיף, שכשם שהדברים אמורים בנוגע לכללות הגלות, כן הוא גם בנוגע לעניינים פרטיים בגלות, כמו יגיעת וטירדת הפרנסה (שבוזה הוא עיקר עניין הגלות¹¹), שיכולים להחליף זאת ביגיעה וטירדה בתורה.

ולהעיר גם ממאמר רז"ל¹² "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" - "עול" מוכרח להיות, כיוון ש"אדם לעמל יולד"¹³, אבל הברירה בידו לקבל על עצמו (על־פי תורה) "עול מלכות ועול דרך ארץ", או לקבל על עצמו "עול תורה", שאז "מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ".

ובפרטיות יותר:

עיקר טירדת הפרנסה היא מצד ריבוי המחשבות שבלב איש שמבלבלים אותו ביותר עד שאינו יודע איך לעשות, כך או כך¹⁴. וכאמור, יכולים להחליף זה ביגיעה וטירדה בתורה - להיות טרוד ביותר בגלל ריבוי הסברות שנופלים לו [מצד כוח הבינה, כמאמר¹⁵ "בינה ציירא ציורים", שמציירת

(8) ר"פ שמות.

(9) שמות א, יד.

(10) ראה זוהר ח"א כז, א. ח"ג קנ"ג, א (ברע"מ).

(11) ראה תו"א נח ת, ד.

(12) אבות פ"ג מ"ה.

(13) איוב ה, ז, וראה סנהדרין צט, ב.

(14) ראה המשך מים רבים תרל"ו בתחילתו.

(15) ראה זוהר ח"א כ, ב, ח"ב עג, ב ואילך. סה"מ תש"י ס"ע 15.

(16) ועד שמצד ריבוי הסברות ביותר יכול לאבד את נקודת ההשכלה, כמשל נהר גדול שמיימו זורמים במרוצה גדולה ושוטפים הכל.

(17) ראה סה"מ עת"ר עמ' קיב ואילך. תרפ"ד עמ' קלח ואילך.

(18) זח"א קל, ב.

(19) המשך תרס"ו עמ' עח ואילך. ובכ"מ.

(20) סה"ש תרצ"ו עמ' 163. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ד אדר שני).

בה מנעוריו, שקולה כנגד כולן ועולה על גביהן ביתר שאת ויתר עוז להיות נקרא עובד אלוקים".
ויש לומר, שמאה פעמים מורה על שלימות העבודה בעשר כוחות הנפש כפי שכלולים מעשר, ועל-ידי הפעם המאה ואחת מגיעים בבחינת היחידה שבנפש, שעניינה למעלה הוא בחינת הכתר²⁶.

המוחין, אשר לאחר ה הבנת העניין היתוסף מיד עומק חדש בעניין שמביא סברה הופכית, כלשון הרגיל במאמרי אדמו"ר האמצעי: "דלא כנ"ל".

ד. והנה, מהעניינים העיקריים בשיעבוד מצרים (שעל-ידי זה זכו למתן-תורה, ודוגמתו בשיעבוד בגלות האחרון שעל-ידי זה זוכים לגילויים דלעתיד) הוא "עבודת פרך".

דורשים מאיתנו עניינים כאלה שמצד עצמם הם עניינים קלים, אלא שעניינים קלים אלה ניתנו בזמן קשה, זמן של העלם והסתר גדולים

ה. ולהוסיף, שלא זו בלבד שעבודת פרך היא על-ידי שינוי הרגילות אפילו בדבר קטן, ובשביל זה נקרא עובד אלוקים, אלא יתירה מזה, שכל זה הוא גם כאשר שינוי הרגילות בדבר קטן אינו אלא באופן של כפייה בעל כורחו, ואילו בפנימיותו נשאר ברגילותו הקודמת.

ועל-פי זה יש לבאר הטעם שרבינו הזקן מביא בתניא גם את המשל שבגמרא "משוק של חמרים שנשכרים לעשר פרסי בוזא ולאחד-עשר פרסי בתרי זוזי מפני שהוא יותר מרגילותם" – שלכאורה מספיק היה להביא את דברי הגמרא במעלת השונה פרקו מאה פעמים ואחד, ומהו הצורך להוסיף גם ה"משל משוק של חמרים"? ועל כן צריך לומר, שגם ה"משל משוק של חמרים" נוגע להבנת עניין מעלת שינוי הרגילות המבואר בתניא.

ויובן זה בהקדם הידוע שמשל שבתורה מכוון ומתאים בכל הפרטים לנמשל, כי מכיוון שהמשל נשתלשל מהנמשל, מוכרחים להתאים כל הפרטים. ויש לבאר זה על-פי תורת הבעל-שם-טוב²⁷ על הפסוק²⁸ "כי תראה חמור שונאך", ש"חמור" קאי על הגוף, וצריך להיות "עזוב תעזוב עמו", היינו,

ומהפירושים בזה – "שהיו מחליפין . . מלאכת נשים לאנשים", "וזהו היא קשה שלא היו רגילין בכך"²¹. כלומר, אף-על-פי שבנוגע למלאכה כשלעצמה מלאכת נשים קלה ממלאכת אנשים, שהרי "איש דרכו לכבוש ואין אשה דרכה לכבוש"²², מכל-מקום, כיוון שלא היו רגילין בה, הרי זו עבודה קשה ביותר, עבודת פרך.

ומזה מובן, גם בנוגע לעבודת פרך ברוחניות (כתחליף לעבודת פרך בגשמיות, כנ"ל סעיף ב') – שהעיקר בזה שהעבודה בתורה ומצוות תהיה יותר מרגילותו, גם אם העבודה כשלעצמה היא קלה, דבר קטן (א קלייניקייט). כי בגלל הצורך לשנות את רגילותו, הרי זה חשיב עבודה קשה, עבודת פרך.

וכמבואר בתניא²³ בפירוש דברי הגמרא²⁴ ש"עובד אלוקים"²⁵ הוא מי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד, ו"לא עבדו"²⁴ הוא מי ששונה פרקו מאה פעמים לבד – "משום שבימיהם היתה הרגילות לישנות כל פרק מאה פעמים . . ולכן זאת הפעם המאה ואחת היתירה על הרגילות שהורגל

(21) סוטה יא, רע"ב ובפרש"י.

(22) יבמות סה, ב.

(23) פרק טו.

(24) חגיגה ט, ב.

(25) מלאכי ג, ח.

(26) ראה לקו"ת פ' ראה כג, ו.ש"נ.

(27) כש"ט הוספות סט"ז. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(28) משפטים כג, ה.

שהגוף ("חמור") נשאר במצבו החומרי כמו שהוא (כיוון שהעבודה עם הגוף לא נעשית באופן של אתהפכא, שיתהפך מחומריותו להיות קניינה של הנשמה).

וכשם שבמשל, אף שהחמור לא נעשה קניינו, אינו מתחשב ברגילותו לילך רק עשר פרסי, אלא עובד עמו יותר מרגילותו – כן הוא גם בנמשל, אף שהגוף נשאר במצבו החומרי כמו שהוא, כופה את

שלא להסתפק בעבודה השייכת לנשמה בלבד, אלא לברר גם את הגוף.

ושני אופנים בזה:

א) לפעול על הגוף שיחדל להיות חמור ("ער זאל ווערן אויס חמור"), ולהביאו לדרגת "מדבר" – שזהו עניין אתהפכא.

– ידוע הסיפור²⁹ שבשעה שרכינו הזקן עמד לנסוע ממעזריטש לביתו, והרה"ק ר' אברהם

"עול" מוכרח להיות, כיוון ש"אדם לעמל יולד", אבל הברירה בידו אם לקבל עליו "עול מלכות ועול דרך ארץ", או לקבל עליו "עול תורה"

חומר הגוף בעל-כורחו על-כל-פנים (אתכפיא), ועל-ידי זה נקרא "עובד אלוקים".

וטעם הדבר שגם על-ידי שינוי הרגילות באופן של כפייה בעל-כורחו נקרא עובד אלוקים – משום שפנימיות הרצון של כל אחד ואחד מישראל הוא טוב, אלא שיצרו אנסו, ובשביל זה מספיקה גם הכפייה בעל-כורחו³¹.

1. ובזמנינו זה, עיקבתא דמשיחא, מודגש ביותר שעניין עבודת פרך ברוחניות (שעל-ידי זה זוכים לגילויים שלעתיד) נעשה על-ידי שינוי הרגילות אפילו בעבודה קלה, דבר קטן:

לא תובעים מאיתנו "גדולות" – העניינים הגדולים, בירור הניצוצים הגדולים³², נפעלו כבר על-ידי עבודתם של בני-ישראל בדורות הראשונים שהיו בדרגה נעלית יותר.

– ובלשון רש"י בהתחלת פרשתנו: "שדברתי לאבות הראשונים", דיש לומר, שכוונת רש"י בתיבת "הראשונים" (תיבה מיותרת לכאורה) היא לא רק ל"ראשונים" בזמן, אלא גם ל"ראשונים" במעלה, ומצד גודל מעלתם היו יכולים לפעול את העניינים הגדולים, בירור הניצוצים הגדולים –

ואילו בדורנו זה, דרא דעיקבתא דמשיחא,

המלאך (בנו של המגיד) הלך ללוותו. פנה ר' אברהם המלאך לעגלון ואמר לו: יש להצליף בסוסים ("מ'דארף שמייסן די פערד") שיחדלו להיות סוסים ("זיי זאלן ווערן אויס פערד"), ונוסח אחר: שהסוסים ידעו שהם סוסים ("די פערד זאלן וויסן אז זיי זיינען פערד"). וכששמע רבינו הזקן את דברי המלאך, אמר, שהיתוספה אצלו דרך בעבודת ה', ובגלל זה דחה את נסיעתו, ונשאר עוד משך זמן במעזריטש.

ב) גם כשהגוף נשאר במהותו כמו שהוא מצד עצמו, "חמור", הרי הוא כופה אותו ומשנה את רגילותו – שזהו עניין אתכפיא.

וגם על-ידי שינוי הרגילות באופן של אתכפיא בלבד נקרא עובד אלוקים – כמרומו בפרטי ה"משל משוק של חמרים שנשכרים לעשר פרסי בזוזא ולאחד-עשר פרסי בתרי זוזי מפני שהוא יותר מרגילותם":

החמור – אינו שלו, שהרי לא קנה את החמור, כי אם לקחו בשכירות ("שנשכרים") להשתמש בו, ונשאר החמור ברשות בעליו³⁰. ודוגמתו בנמשל –

(29) לקו"ד ח"א ל,א.

(30) ויתירה מזה – שגם בנוגע להשתמשות בחמור (להוליכו או לשאת משאותיו) לא נכנס לרשותו להתחייב באחריותו אם ימות החמור מטורח ההליכה או המשא (מתה מחמת מלאכה).

(31) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(32) ראה תו"א וישב כו"ד.

גם הקיצין שנאמרו על כמה שנים בדורות הכי אחרונים.

- הגיע לידי ביכל'חסידות מארץ-ישראל, ובאחד המאמרים שבו נאמר "קץ" על שנת תרל"ח³⁶. ועל-דרך זה בנוגע לשנת תרס"ו, כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁷ שבראש השנה תרס"ו אמר אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע שמתירא משנה זו מפני שיש בה "קץ" (נוסף על היותה מוצאי שנת העיבור³⁸) -

ונוסף על כל הקיצין עברו גם את כל הגזירות והשמדות רחמנא-ליצלן - הרי בוודאי שהגיע כבר זמן ביאת המשיח, אלא שצריכים להשלים "פכים קטנים", היינו, עניינים כאלה שהעבודה בהם היא קלה, אלא שיש צורך בשינוי הרגילות.

(חלק מהתוועדות שבת פרשת וואר, מברכים החודש שבת ה'תשי"א, תורת-מנחם כרך ב עמ' 176-182 - בלתי מוגה)

ועד לעיקבתא דעיקבתא דמשיחא [שהרי בעקב גופא ישנו ציור קומה], נשאר רק עניינים קטנים, ניצוצים קטנים³¹ שצריכים לבררם, היינו, שדורשים מאיתנו עניינים כאלה שמצד עצמם הם עניינים קלים, אלא, שעניינים קלים אלה ניתנו בזמן קשה, מצד גודל ההעלם וההסתר וחושך כפול ומכופל שבעיקבתא דמשיחא.

- עניינים שמצד עצמם הם גדולים, מי יודע אם היינו יכולים לפעול בזמן קשה כזה; ולכן השאירו לנו רק עניינים שמצד עצמם הם קלים, אלא שהעבודה בהם היא בזמן קשה.

נשאר רק עניינים קלים, "פכים קטנים" - במכל'שכן וקל-וחומר מזה שמצינו ביעקב ש"נשתייר על פכים קטנים וחזר עליהם"³³. [..]

ומבואר בזה³⁴ שיעקב היה מוכן לביאת המשיח, אלא שהתעכב הדבר בגלל "פכים קטנים"; ועל-אחת-כמה-וכמה בזמננו זה, עיקבתא דמשיחא, לאחרי ש"כלו כל הקיצין"³⁵, כולל

36) ראה מגדל-עוז (כפ"ח תש"מ) עמ' תצט ואילך. וש"נ.

37) בהוספות לסה"מ תרס"ו בסופן - קה"ת, תנש"א, עמ' תרפח. וראה מגדל-עוז שם עמ' תצא ואילך. וש"נ.

38) ראה סה"מ תרצ"ז עמ' 157. וש"נ.

33) חולין צא, סע"א. הובא בפרש"י עה"ת וישלח לב, כה.

34) ראה תו"א ר"פ וישלח. תו"ח ס"פ וישלח.

35) סנהדרין צז, ב.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

חושך הגלות הוא הראיה שתיכף באים לאור הגאולה

הגאולה קיימת וצריכה רק להתגלות

[...] כאשר יודעים שהגאולה כפי שהיא בתכלית העילוי ישנה כבר עתה, ואין זה אלא שצריכה להתגלות, אזי נקל יותר לעמוד בכל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, בזמן הגלות בפרט, ובדורות האחרונים בפרטי פרטיות.

כלומר: נוסף על הידוע שכל המניעות ועיכובים שישנם על עניני תורה ומצוות, אינם מציאות אמיתית חס־ושלום, כי אם העלם והסתר בכדי לעורר כוחות עמוקים יותר בעבודת ה' – הרי יתירה מזה, שמצד הגאולה שבאמת לאמתו נמצאת היא כבר עתה, נתבטלו כבר גם ההעלמות וההסתרים. וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון בלבד, ולא מתפעלים מזה, אלא הולכים בתוקף בענייני קדושה – אזי מתבטל ההעלם גם לעיני בשר, ונעשה "לטב עביד", ואז נעשה גם עניין "גם זו לטובה".

הראיה שזהו סוף זמן הגלות

ידוע הפתגם שצריכים לחיות עם פרשת השבוע.

ונקודת העניין [...] שאף־על־פי שהסדרה הקודמת מסתיימת בהתגברות קושי הגלות יותר ויותר, עד כדי כך, שלא רק ה"ערב רב", לא רק סתם בני־ישראל, אלא אפילו משה רבינו, מנהיג הדור, לא ראה מוצא כיצד להינצל מהצרות, והיינו, שההעלם וההסתר היה אפילו אצל מנהיגם של ישראל, מכל מקום, סדרה זו מתחילה בעניין הגאולה (שהרי מהמכה הראשונה בטלה כבר העבודה מאבותינו), ועד שמרומז בה הגאולה העתידה.

ועניין זה נוגע ושייך במיוחד לחודש שבט:

בחודש שבט היתה העלייה של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והנה, מבואר באגה"ק מאמר הזוהר "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", לפי שגם בחיים חיותו בעלמא דין היו חיי "חיים רוחניים, שהם אמונה יראה ואהבה", אלא שבהיותו בעלמא דין היו ההגבלות והצמצומים שמצד הגוף, מה שאין כן לאחר ההסתלקות בטלו ההגבלות כו', ולכן "אשתכח יתיר".

אמנם, זה הוא בפנימיות העניינים, אבל בחיצוניות – לא ניכר שמזה באה טובה בהפצת המעיינות חוצה שזוהי ההכנה לגאולה העתידה, ואדרבה, ההעלם וההסתר הולך ומתגבר.

ועל זה בא הלימוד וההוראה מפרשת השבוע – שהסדר הוא שקודם הגאולה נעשה ההעלם וההסתר גדול ביותר, כשם שקודם אור הבוקר נעשה החושך גדול ביותר, כך, שהחושך עצמו מהוה ראיה שתיכף ("אָט אָט") מגיע אור הבוקר, וכנ"ל שהגאולה ישנה כבר החל מיציאת מצרים, ובפרט עתה, שמצד גודל החושך רואים שזהו כבר סוף זמן הגלות, וכדברי הרבי שצריכים כבר לצחצח את הכפתורים של מלבושי החיל שילך אל הגאולה לקראת מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא בראשם.

(מהתוועדות ש"פ וארא ה'תשי"ד. תורת מנחם כרך י, עמ' 326-322)

בעקבותיו של אדמו"ר הזקן

בכל שנה חוזרים הדברים כפי שהיו בפעם הראשונה – אמר הרבי, ודאי כאשר מציינים יובל מיוחד של שנים, שאז יש להוסיף מרץ בכל אשר פעל ודרש אדמו"ר הזקן • זו שנת סגולה לכל המסייעים למוסדות המתנהלים ברוחו ועל-פי הוראותיו – ובשטח החינוך במיוחד • רשימה שנייה

קול ילד בוכה

ושוב במכתב ארוך (שם עמ' שסח ואילך) למשתתפיות התוועדות המרכזית בכפר חב"ד, ציין הרבי נקודה חשובה זו. את המכתב (המיוחד במינו שפורסם גם בעיתונות וזכה להד), שתוכנו המרכזי הצלת הנוער היהודי, פותח הרבי: ובהיות השנה, שנת המאה וחמישים להסתלקות רבנו הזקן, אשתתף במיוחד עליידי סיפור מחיי רבנו, סיפור הכולל גם הנהגה והוראה... כאן ממשיך הרבי לספר בהרחבה את הסיפור שכותרתו "קול ילד בוכה" (וראה גם שם עמ' תה' תז – במכתב לפייטסבורג).

הידור בצדקה וסדר לימוד

להנהלת קרן גמ"ח במונטריאול (שם עמ' שפו) כתב הרבי: וביחוד שהשנה היא שנת המאה וחמישים... שהדגיש ביחוד ענין הצדקה, ודרש זה מכל ההולכים בעקבותיו בדורו, ובדורות שלאחריו רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו... הרבי הדגיש גם את "המדובר על-דבר-זה בהתוועדות דח"י אלול שנה העברה" (התוועדות שצוינה ברשימה הקודמת).

להוסיף אומץ ומרץ

נפתח באיגרת מזכירות הרבי להנהלת צא"ח בנוגע ליוזמה מסויימת בתחום ההוצאה-לאור. הרב חודקוב כתב בין השאר: "מהנכון שיעשו... ובפרט שיש לקשר זה עם שנת ה'קן' וכו'". במשך השנה קישר הרבי פעמים רבות עניינים שונים עם שנת ה'קן' וציין את העובדה שהשנה היא שנת ה'קן, גם כשהזכיר סתם את שמו של אדמו"ר הזקן או ציטט פתגם משמו. ראויה לציון במיוחד היא ההתוועדות המיוחדת של כ"ד טבת – אולם עליה נערוך סקירה נפרדת בע"ה. בחודש מרחשוון תשכ"ג כתב הרבי מכתב כללי (אגרות קודש כרך כב עמ' שנא"ב) המופנה "אל כל אחינו בני-ישראל חובבי תורה ומצוה ה' עליהם יחיו", לקראת חנוכת בנייני ישיבת תומכי תמימים המרכזית בכפר חב"ד (=בית פינחס). ובמכתב נאמר:

ובודאי שהזכרון אשר בשנה זו ימלאו מאה וחמישים שנה להסתלקות רבנו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, יוסיף אומץ ומרץ בכל האמור, בתוככי כל פעולה טובה להפצת התורה (הנגלה והפנימית), בלימוד המביא לידי מעשה, עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ועוד ציין הרבי להתוועדות ח"י אלול הנזכרת – במכתב לאברך חסידי (שם עמ' תטז – תיז), הפותח במילים:

לכתבו על-דבר סדר בלימודים: הרי אמרו חז"ל במקום שליבו חפץ. וממשך הרבי:

הצד השווה בכל-אחד-ואחד: מסכת בחלוקת הש"ס (למיגרס), עוד מסכת או פוסקים – לעיונא. פרשת השבוע וכיוצא-בזה – בספר תורה אור ולקוטי תורה (למיגרס), עוד לימוד בחסידות – לעיונא. הלימודים למיגרס בכל יום. לעיונא – לכל הפחות שלא יעברו ג' ימים בלא לימוד זה. ועיין-גם: כן שיחת חי אלול ה'תשכ"ב [=הדגשה לא במקור].

קביעות תואמת

"להעיר אשר היתה אז [=בשנת תקע"ג] הקביעות – כמו בשנה זו [=תשכ"ג]", ציין הרבי (אגרות קודש כרך כב עמ' שסח) בהערה ובקצרה. אולם הרחיב על כך מאוחר יותר במכתב לחגיגה השנתית ("דינער") של מרכז ישיבות תומכי תמימים שהתקיימה בכ"ד טבת. הרבי הדגיש במכתבו כי הקביעות היא הן בנוגע ליום בשבוע, הן באותה פרשה, וכמובן היום עצמו (שם עמ' שצד ואילך). בהמשך המכתב התייחס הרבי לאיגרת "נפש השפלה" שנכתבה על-ידי אדמו"ר הזקן בסמיכות להסתלקותו. "ואם בכלל בכגון זה, בכל שנה חוזרים הדברים לקדמותם כמו שהיה בפעם הראשונה, על אחת כמה וכמה כשהקביעות מתאימה לאז, והן בנוגע לימי השבוע והן בנוגע לפרשת השבוע" – כתב הרב ביום כ"ד טבת עצמו [וכן] במכתב כללי-פרטי יום לאחר מכן. וכך כתב הרבי בכ"ה טבת תשכ"ג (אגרות-קודש כרך כב עמ' שצט):

כיון שאזלינן מיום סגולה כ"ד טבת... אשר בשנה זו מלאו ק"ג שנה להסתלקותו, רצוני להדגיש בהזדמנות זו שרבינו הזקן היה דוגמא חיה, אפילו בחייו הפרטיים (אם אפשר לומר כן) לכל אשר הורה והגה בתורתו, עוד טרם שנתגלה בתור מנהיג ונשיא בישראל... ג' נקודות עיקריות: ענין העור לזולת, שהוא בכללות – עמוד

הצדקה; הפצת התורה, תורת הנגלה ופנימיות התורה; ובריה התיכון... חינוך על-פי תורה על טהרת הקדש, שביזה באים כאחד גם הפצת התורה וגם ענין הצדקה, צדקה רוחנית הניתנת למחונכים וצדקה כפשוטה של תמכין דאורייתא... היה דוגמא חיה על צד ההפלגה... כל אחד... צריך להתעורר מכח מעשיו ללכת בעקבותיו במעשים בפועל.

ושם עמ' תט:

ועל-פי הדגשת רבותינו נשיאנו, מתחיל מאדמו"ר הזקן, אשר השנה, שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא שלו, בענין אהבת-ישראל... וראה (הזכרת פתגמי אדמו"ר הזקן ספריו תורותיו או סגנונו – תוך הדגשה על שנת הק"ג) גם שם עמ' תכא. תכט. תלח. תמא. תנא. תנב (לשז"ר). תנו. תעב. תפ. תצב. תצג.

שנת סגולה

כתב הרבי באידיש (שם עמ' תד) לקבוצת תומכי וידידי מוסדות חב"ד:

שנה זו בה נמלאו 150 שנה להסתלקותו של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך ומייסד חב"ד, היא שנת סגולה במיוחד לכל המסייעים והתומכים למוסדות המתנהלים ברוחו ועל-פי הוראותיו.

הרבי הדגיש כי ספרו הראשון של אדמו"ר הזקן, שהודפס על-ידו, הוא הלכות תלמוד תורה – דבר המדגיש חשיבות ראשונה במעלה וחובתו של יהודי ללמוד (כמו גם לחזק) לומדי תורה.

"והרי השנה שנת סגולה; שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן" – ציין הרבי (שם עמ' תט) בקשר לתקווה שהנמען עוסק בהפצת המעיינות חוצה ככל האפשר ועוד יותר; ובדומה לזה בקשר לפעילות קרן גמ"ח (שם עמ' תסג), וכך גם לכמה מתומכי כפר חב"ד (שם עמ' תיד; תיח).

אם באיגרות שצוטטו לעיל לא פורט למה מהווה שנה זו סגולה, הרי שבמכתב הבא יש בו משום חידוש. וכך כותב הרבי להרב יעקב גולדמן (שם עמ' תטו):

והרי שנה זו שנת המאה וחמישים... אבי תנועת חב"ד ושיטתה, היא שנת סגולה וברכה לכל

העוסקים בשטח החינוך על טהרת הקדש.

הליכה לאור תורתו

בהמשך להוראות הרבי שהתפרסמו ברשימה קודמת:

כשפנו תלמידי מספר כיתות (ג' ד' ו') משיבת אחי תמימים" ליובאוויטש בכופולו לרבי - השיב להם (שם עמ' טט"ז):

מכתביהם מכ"א וכ"ב טבת הגיעוני עוד לפני כ"ד טבת... ומאד נעם לי לקרוא שרצונכם להשתתף גם במגבית "קרן שניאור" כמזון שקבצתם עלי' יד בצדקה גשמית, קל וחומר שרצונכם להשתתף בענין שהוא עקרי לכם, היינו לימוד תורתנו הקדושה בהתמדה ושקיפה, לימוד המביא לידי מעשה קיום המצוות בהידור והנהגה טובה כיאות לתלמידי ישיבת "אחי תמימים" ליובאוויטש, מתוך שמחה של מצוה, חדורי אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל, שהם מעקרי תורתו של בעל ההילולא.

גם "חברי אגודת השוחטים יפו תל-אביב" קיבלו מכתב מהרבי (שם עמ' תז) ונקראו "למעשים בפועל" אחרי ביקור שערך חבר אגודתם, הרב השו"ב ר' יעקב חיים שי' פילאקוב [השווה: תורת מנחם כרך לו עמ' 135-137]. הרבי מציין "שהביקור כאן היה קשור עם יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן במלאת ק"ג שנה להסתלקותו". "וכמו שהדגיש רבינו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, אשר השנה היא שנת הק"ן להסתלקותו, שהרב ובני הקהילה הם בדוגמת ראש ושאר חלקי הגוף" (שם עמ' תי).

"תקוותי אשר ידוע למר אשר השנה שנת הק"ן להילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך וכמו בכל שאר עניני זכרון... יעורר ויעודד לתוספת אומץ בהליכה בדרכיו אשר הורנו" - כתב הרבי ליהודי מתל-אביב שפנה אל הרבי בעניין פרטי (שם עמ' תב).

השפעת אמו על חינוכו

"ובשנת סגולה זו... יש לזכור ולהתרשם גם מהשפעתה הגדולה של אמו של בעל היובל, היא הרבנית רבקה, על חינוכו של אדמו"ר הזקן" -

כתב הרבי לתלמידות הסמינריון 'בית רבקה' (אגרות קודש כרך כב עמ' תכד).

לנשי ובנות חב"ד סניף תל אביב כתב הרבי בר"ח שבט (שם עמ' ת):

נעם לי לקבל מכתבן מכ"ד טבת, יום שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא...

ויהי רצון שתמיד כל הימים תבשרנה טוב מהתרחבות פעולותיהן... בכמות... באיכות... ובפרט על-פי הידוע דברי רבנו הזקן בעל ההילולא בנוגע לפעולות נשי ובנות ישראל בכל הדורות.

אישי ציבור נקראים להשתתף

"והובטחנו הבא לטהר (ועל-פי דיוק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן-ערוך שבכ"ד לחודש זה תמלאנה ג' יובלות להסתלקות-הילולא שלו - גם לטהר אחרים) מסייעין אותו, נוסף על שזכות הרבים מסייעתו" - כתב הרבי ליו"ר המועצה הדתית בבאר שבע (שם עמ' שפט). וראה גם שם עמ' תפה"ז.

"מצורף בזה העתק מכתבי למרכז תנועת החרות במענה על ההזמנה שנתכבדתי בה. והרי הוועידה מתכנסת ביום סגולה, יום הסתלקות אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, ובפרט שבשנה זו תמלאנה 150 שנה להסתלקות-הילולא שלו" - כתב הרבי למר מנחם בגין (שם עמ' שצג). למר יוסף דקל, איש מערכת ההוצאה לאור של משרד הביטחון בארץ-הקודש, כתב הרבי (אגרות-קודש כרך כב עמ' תיד):

בטח השתתף באופן המתאים בעצרת כ"ד טבת, ביום מלאת מאה וחמישים שנה להסתלקותו של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, אבי תנועת חב"ד ושיטתה. וזה מזכירני שבאנציקלופדיא הכיס שלו סימומו בערך "תניא", כרשום בזכרוני. וראה שם עמ' תיז: "התקוה שהשתתפו בהתוועדות. וכ"ד טבת שלפניו. והרי השנה שנת... אדמו"ר הזקן".

באגרות אחדות בשלהי השנה (עמ' תצט) מציין הרבי את העובדה "שבאים אנו מח" אלול, יום הולדת רבנו הזקן.. אשר השנה היא שנת המאה וחמישים להסתלקותו".

פרשת וארא

וארא

כ"ד בטבת, יום הסתלקות של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך, חל ברוב השנים בפרשתנו. וראה זה פלא: בשם הסדרה ("וארא") מרומז שמו של אדמו"ר הזקן: "וארא" אותיות "אור א". האל"ף הנוספת היא ראשית אור. הרי שבתביה זו רמוז ה'אור' פעמיים: פעם אחת במפורש ופעם אחת ברמז ובראשיתיות. דבר זה מתאים לשמו של הרבי - 'שניאור' (שני אור), שנקרא כן על שם שהאיר את העולם בשני אורות - באור גלוי - תורת הנגלה, ובאור נסתר - תורת החסידות.

(משיחת ש"ק פרשת וארא תשמ"א)

וידבר אלוקים... אני ה' (ו,ב)

נאמר במדרש (שמו"ר פ"ה) שטענתו של משה ("למה הרעותה") היתה: בשלמא דור הפלגה חטאו נגדך ולכן נענשו; אך מה חטא העם הזה שבגלל זה נגזרה עליו דווקא גזירת שעבוד כבד זה? אולם נאמר בכתבי האריז"ל שנשמות בני ישראל שנשתעבדו במצרים היו גלגול של נשמות דור הפלגה, ומאחר שדור הפלגה חטא בחומר ולבנים (ככתוב (בראשית יא): "הבה נלבנה לבנים... והחומר היה להם לחומר"), נשתעבדו בני ישראל במצרים בחומר ובלבנים, כדי לתקן את חטאם. זו אס"כ תשובת ה' לטענת משה: הלוא אתה הצדקת את עונש דור הפלגה. בגלל אותה סיבה יש הצדקה גם לשעבוד בני ישראל במצרים, כי הם אותן נשמות. וזהו "וידבר אלוקים... אני הוי" - מידת הדין שאני עושה בישראל היא לאמיתו של דבר חסד ורחמים, כי בזה יתוקן חטאם.

(פלח הרימון ח"ב פרשת וארא עמ' לבלה, לו)

וידבר אלוקים אל משה... וארא אל אברהם וגו' (ו,ב,ג)

דברי הקב"ה למשה רבנו, "וארא" וגו', באו כמענה לטענתו (בסוף פרשת שמות) "למה הרעותה לעם הזה". משה רבנו, חכמה דקדושה, בא בטענה לקב"ה על חושך הגלות, והקב"ה עונה: אכן, מצד השכל יש מקום לטענת "למה הרעותה", וייתכן שחושך הגלות יגרום נפילת רוח, אבל עבודתו של יהודי צריכה להיות בצורה כזו, שהאלוקות לא רק מובנת בשכלו, אלא נראית לו בגלוי ("וארא"), שאז גם בחושך הגדול ביותר הוא עובד את קונו, למרות כל ההפרעות. הכוח לזה ניתן מ"ו (וארא אל) האבות". הם עצמם ראו אלוקות בגלוי והורישו את הכוח לזה לבניהם אחריהם עד עולם. רמז לדבר - שם הפרשה הוא "וארא" סתם (ולא "וארא אל אברהם" או "אל האבות"), להורות שראיית אלוקות שייכת לכל אחד מישראל.

(שיחת שבת פרשת וארא תשמ"ג. התוועדויות תשמ"ג כרך ב, עמ' 828)

הוצאתי... והצלתי... וגאלתי... ולקחתי (ו,יז)

יש כאן רמז לארבעת השלבים בעבודת הבורא: סור מרע (מצוות לא-תעשה), עשה טוב (מצוות עשה),

לימוד התורה, והעבודה הנעלית ביותר של דבקות בה' – עד כדי 'לקיחת' עצמותו יתברך. "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" – רומז לסור מרע, היינו היציאה מסבל החטא (הנקרא מצרים). "והצלתי" – (מלשון צל) רומז לעשה טוב, קיום המצוות שנמשלו לצל, כמאמר רז"ל (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב) על הפסוק (ישעיה נא) "ובצל ידי כיסיתיך" – "זו גמילות חסדים". "וגאלתי" – רומז ללימוד התורה. כי אמיתית הגאולה היא כשמתבטלות כל ההגבלות, אף הגבלות דקדושה, וזה נעשה על-ידי התורה, שהיא אינ-סופית. "ולקחתי אתכם לי" – תכלית העילוי בעבודת ה': ש'לוקחים' את מהותו ועצמותו יתברך ("לי"), אשר הוא נעלה מבחינת הגבול ומבחינת הבלי-גבול כאחד.

(ספר המאמרים תרע"ח דף קמה)

וישלך אהרן את מטהו... ויהי לתנין (ז,י)

התנין מסמל את קליפת מצרים כדכתיב (יחזקאל כט), "הנני עליך פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו". מטה (מלשון הטיה ו"המשכה") רומז להמשכת אור אלוקי מעולם לעולם. בהפיכת המטה לתנין נרמז כי השורש והמקור של קליפת מצרים הוא האור האלוקי, שירד פלאים על-ידי צמצומים רבים עד שנתהוותה ממנו מציאות של קליפות. בזה שהתנין נהפך למטה (וכן בכך שבלע מטה אהרן את מטות החרטומים) נרמז, שלא זו בלבד ששורש ומקור הקליפות הוא מן האור האלוקי, אלא שגם עצם קיומן בהווה הוא מאור זה, המחיה ומקיים אותם תמיד, וברצות ה' נהפך הנחש למטה, וכל הקליפות היו כלא-היו.

(תורה: אור דף נז עמ' ב)

ויבלע מטה אהרן את מטותם (ז,יב)

מאחר שחזר ונעשה מטה בלע את כולם (רש"י)

ביאור דברי רש"י בעבודת האדם לקונו:

כל פעולה עם הזולת צריכה להיות מתוך אהבת-ישראל, כהנהגת אהרון הכהן – "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". וכפי שנאמר ב'תניא': "אף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו... צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'". ואפילו אלו שמצווה לשנאותם, "מצווה לאהבם גם כן", ויש לעורר רחמים עליהם, "והרחמנות מבטלת השנאה ומעוררת האהבה".

אך לפעמים קורה שהזולת שרוי בשפל המדרגה, הטוב שבו מוסתר כל-כך, שיש צורך להשתמש בהכאה בדברים, ולפעמים העצה היחידה היא לפעול בו ביטול ושבירה כלליים – 'בליעה', שיהיה בהעדר המציאות ('אויס מציאות') לעצמו כלל. ועל זה באה ההוראה, ש'בליעה' זו צריכה להיעשות על-ידי "מטה אהרן" דווקא, היינו על-ידי אדם שכל-כולו חדור בחסד ובאהבת-ישראל אמיתיים, ובטוחים אנו בו שהוא פועל אך ורק מתוך אהבת-ישראל, ואין כאן חסוֹשֶׁלֶם ערבוב של סיבות ונטיות מצד המידות הרעות של נפשו הטבעית.

זאת ועוד: לא דיי שסיבת הפעולה היא אהבת-ישראל, אלא הפעולה עצמה צריכה להיעשות לא כ'תנין', ברגש של כעס (כנחש זה, שטבעו להפחיד ולהזיק), אלא כ'מטה': המוכיח צריך לפעול כ'מקל', ללא שום רגש של רוגז וכעס חסוֹשֶׁלֶם, ואף ללא הרגשת מציאות עצמו.

(לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 57)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

כ"ו בטבת

של יום ל' בחודש³.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום רביעי

ראש-חודש שבט

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה בגליונות: תת"ק, תתק"ה, תתק"ט. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות].

התועדות: "ההתועדות דסעודה שלישית, שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בבית-הכנסת"⁴. עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתיע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"⁵.

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

מברכים החודש. המולד: יום שני בערב, אור ליום שלישי, בשעה 8 ו-5 דקות.

ראש חודש שבט ביום הרביעי¹.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום התועדות. ההתועדות - בבית-הכנסת.

"בשבת מברכים שבט צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא... ובפרט בהביטול וההתקשרות אל... "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד - מציאותו וכל ענינו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור... שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש"².

יום שלישי

כ"ט בטבת - ערב ראש-חודש

בשיעור התהילים אומרים היום גם את השיעור

(3) ספר המנהגים עמ' 19.
(4) היום יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ז עמ' שכד (ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגילים היו אנ"ש להתועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תורת, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיפו] לסדר בכל ראש-חודש התועדות התלמידים...".

(5) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות חכ הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

(1) בה"א הידיעה - כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכך נהגו אצל הרב. בסידור 'תורה אור' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה "(פלוני)". בסידור תהלת ה' נדפס "ביום", ומתאים ללוח. (בסידורים אחרים, כמו 'אוצר התפילות' ו'עבודת ישראל', נדפסה גם תיבת "ביום" ללא ה"א הידיעה).

(2) ספר השיחות ה'תשנ"ב ח"א עמ' 266.

ובסוף ברכה זו (השלישית)¹⁴.
 שחרית: חצי הלל¹⁵, ואברהם זקן, זבדיה¹⁶,
 קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי,
 קדיש יתום.

**קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת
 פינחס (במדבר כח, א"טו):** כהן – "וידבר... עולה
 תמיד". לוי – חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)...
 "רביעית ההין". שלישי – "עולת תמיד... ונסכה".
 רביעי – "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש.
 הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. הש"ץ מסיים
 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. אומרים 'הללו'
 ומכניסים ספר-תורה לארון-הקודש. חולצים
 תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבנרתם. קריאת
 שמע, קדש, והיה כ"יביאך. שש זכירות. חולצים
 תפילין דרבנרתם¹⁷. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים
 בקול¹⁸) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

14 לקוטי שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שמותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל "לכתחילה בתכיפה אחת מן התורה" כמ"ש בשו"ע אדמו"ה ס"י קפג סי"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'עלה ויבוא' ל'ובנה ירושלים' נקרא ג"כ "בין הפרקים". וע' מש"כ בזה בס' פסקי תשובות ס"י קפג הערה 64).

15 לענין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחיהמ"פ, ראה המסקנה ב'התקשרות' גיליון תמא. שלפי אדה"ז נראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגליון שלח), וש"נ.

16 ראה בענין זה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא, ובקונטרס המילואים שלו, עמ' סד).

17 בכף-החיים ס' צא ס' קכו הביא מס' פה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני הנחת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבושם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת ויד לובשת, עיי"ש. אבל בס' מנהג ישראל תורה' שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהרין בזה. וי"ל דכיוון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצותו בכך, עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט. וי"א שבשנים הראשונות ראה הרבי אצל אחד המתפללים שהשרוול נמצא בתוך האבנט ומשך אותו החוצה), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי.

18 ב'סידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (ס' תק"צ סל"ח) שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאידך דעת הקצות השלחן (ס' טו בבדי השלחן ס"ק ו לענין קדיש דרבנן. ועוד פוסקים שנשמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והעיקר

המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁶.

עניינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשותואת דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁷ – זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (כפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁸.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'⁹, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת המזון: טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש¹⁰), ונזכר אחר שאמר "ה" של 'בונה ברחמי ירושלים' אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹¹ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום – מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹².

ב'יעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹³ – 'בין הפרקים

6 ספר-השיחות תשמ"ב ח"א עמ' 123.

7 דברים א, ג' ובפירוש רש"י.

8 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

9 ע"פ סידור אדה"ז.

10 קצות-השולחן ס'י מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ז.

11 שו"ע אדה"ז ס'י קפח סו"ס י. סידור אדה"ז. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

12 שו"ע אדה"ז שם סעיף יז.

13 ראה מקור מנהג ענייני זה (בכלל) מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

יום חמישי

ב' בשבט

אפשרי²⁰].

יום שישי

ג' בשבט

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי: במקום שצפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעתי-לעת) מהמולד²¹ (החל מהערב בשעה 7:44).

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "אור ליו"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁹, והוסיף: "ידוע דעתי - בהקדם הכי

- יש לציין את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בזה בס' המנהגים עמ' 6.

19) השליח הציע לרבי את התאריכים: יב טבת, ז שבט, אור ל' שבט, ז אדר; והרבי מחק רק את יו"ד שבט, ולא את התאריכים שלפניו ושל אחריו. ראה 'התקשרות' גיליון תרל"ג.

וצ"ע הטעם (ואולי הוא הוראה פרטית), כי אף שבט"ז וש"ך (יו"ד שצה ס"ק ג) ס"ל שבכל יארצייט אין להשתתף בסעודה של שמחה, וכן נפוץ לנהוג לגבי יא"צ פרטי בין אנ"ש - הרי אין זה נהוג כלל לגבי ימי הילולא של רבותינו, ואדרבה ידוע שנהוג לערוך נישואין בימים אלו, וראה באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) על חתונה שנערכה לא' מתלמידי תו"ת ביום ההילולא הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וכן בס' ימי בראשית (עמ'

123) מובא אודות נישואי בתו (תחי') של הרב רפאל נחמן הכהן ז"ל (מתלמידי התמימים בליובאוויטש) להרב יצחק גנזבורג ע"ה באור לב' ניסן תש"י, שהרבי ענה לו שלא ידחו ח"ו את הנישואין (מפני ההסתלקות ביו"ד שבט דאז), ולא עלה על הדעת למנוע 'הילולא' ביום הילולא, וראה 'התקשרות' גיליון תשנ"ז עמ' 16.
20) קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ו-תשל"ח', עמ' ק.
21) בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר'.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש